

EUROPEAN FEDERATION OF PUBLIC SERVICE UNIONS
RUE ROYALE 45
1000 BRUSSELS
TEL: 32 2 250 10 80
FAX : 32 2 250 10 99
E-MAIL : EPSU@EPSU.ORG

EPSU:s ståndpunkt om EU-kommissionens förslag till direktiv om utsläppsrätter från oktober 2001

dokument antaget av styrelsemötet den 12-13 november 2002

juni 2002

EPSU välkomnar att EU och medlemsstaterna undertecknade Kyotoprotokollet den 31 maj 2002. Det är ett viktigt steg mot att vidta effektiva åtgärder som förhindrar klimatförändringar. Kyotoprotokollets mål för EU är att under 2008-2012 minska utsläppen av växthusgaser med 8 % i förhållande till nivåerna 1990. En av åtgärderna är ett system för handel med utsläppsrätter.

Kommissionen tar upp detta i sitt förslag till *Europaparlamentets och rådets direktiv om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgas inom gemenskapen och om ändring av rådets direktiv 96/61/EG (23.10.2001- KOM(2001) 581 slutlig)*

EPSU välkomnar tillfället att bidra till debatten och föreslår ett antal ändringar.

Den europeiska federation för offentliganställdas förbund organiserar arbetstagare i offentliga och privata företag inom alla delar av el- och gassektorn, bland annat produktion, förnybara, överföring, distribution och leverans. Våra medlemmar producerar el från många olika källor såsom vind, sol, kärnkraft, kol, olja, naturgas och vatten. EPSU representerar flera hundratusen arbetstagare vid hundratals verk och företag i den Europeiska unionen, Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och Öst- och Centraleuropa. EPSU organiserar dessutom inom många offentliga sektorer som hälso- och sjukvård, kommunal förvaltning och avfallshantering. Våra medlemmar är medvetna om klimatförändringsfrågornas betydelse för hela ekonomin. EPSU är anslutet till EFS.

EPSU främjar utvecklingen av ett medborgarnas Europa grundat på solidaritet, jämställdhet och hållbar social, ekonomisk och miljömässig utveckling. Vi stödjer en europeisk strategi för trygg energiförsörjning som omfattar alla dessa aspekter.

EPSU gav ett viktigt bidrag till *EU:s grönbok: Mot en europeisk strategi för trygg energiförsörjning, KOM (2000) 769, 29 november 2000*. Vår inställning till handel med utsläppsrätter ska ses mot bakgrund av den debatten där vi förespråkade en långfristig strategi fram till efter år 2050. Ytterligare bidrag till debatten är våra ståndpunkter om kommissionens meddelande *Lägesrapport om genomförandet av den inre marknaden för el (KOM 2000) 297* och kommissionens direktiv om *främjande av el från förnybara energikällor på den inre marknaden för el (2000) 279*

Inledande kommentarer:

Utöver andra instrument för att snabbare införa åtgärder som minskar utsläpp av växthusgaser från och med 2008, omfattar Kyotoprotokollet bestämmelser om global utsläppshandel mellan länder. Denna handel är en av en rad idéer som ingår i den gemensamma och samordnade politiken och åtgärderna till följd av Kyotoprotokollet.

Utsläppshandel gör det möjligt för länder som har bidragit mer än vad som krävs till att minska växthusgaser att sälja sitt överskott av utsläppsrätter i form av tillstånd till andra länder som inte har lyckats uppnå minskningsmålen.

Målet är också att få ytterligare marknadsekonomiska incitament för att utsläppen av växthusgaser ska minska globalt.

I sitt aktuella förslag av den 23.10.2001 arbetar EU-kommisionen vidare med målet att införa handel med utsläppsrätter i den Europeiska unionen redan från år 2005. Kommissionens förslag skiljer sig på flera viktiga punkter från specifikationerna om utsläppshandel i Kyotoprotokollet.

EPSU stödjer en politik som leder till minskning av växthusgaser som skadar klimatet och, mer specifikt, den Europeiska unionens mål enligt Kyotoprotokollet och efterföljande konferenser. I detta sammanhang är utsläppshandel mellan länder, enligt förslaget om åtgärder i Kyotoprotokollet, också ett viktigt marknadsekonomiskt instrument, eftersom den sociala kostnaden för den överenskomna minskningen av växthusgaser blir så låg som möjligt om systemet är välorganiserat.

EPSU är dock kritisk till EU-kommissionens förslag om utsläppshandel. Vi fruktar att det innebär en risk för energiförsörjningen och arbetstillfällena inom den europeiska energisektorn om man inte håller sig till den bördefördelningen man redan har kommit överens om. Möjlig diskriminering av företag från enskilda medlemsstater i samband med förslaget om utsläppshandel mellan företag skulle kunna medföra en ännu mer långtgående omfördelning av bördan inom EU.

Om sysselsättning

Uppfyllandet av målen i Kyotoprotokollet innebär många möjligheter för sysselsättningen, men också utmaningar för jobben, bland annat för arbetstagarna inom elsektorn. Lösningen är inte att försaka åtgärder mot klimatförändringar utan att se till att de som går miste om sina arbeten har alternativ. Ett övergångsprogram är det bästa sättet att garantera att arbetstagare inte tvingas betala för Kyoto genom att gå miste om sitt utkomst.

Övergångsprogram för de arbetstagare som drabbas kan genomföras framgångsrikt om de utvecklas i ett tidigt skede. Ett framgångsrikt program innehåller följande:

- Rådgivning för att bedöma arbetstagarnas behov och analysera behov och tendenser på arbetsmarknaden.
- Utbildningsmöjligheter som gör det möjligt för arbetstagare att utveckla sin kompetens för de jobb som skapas.
- Tidigt varsel om uppsägningar, när möjligt, för att arbetstagare snabbt ska få tillgång till rådgivning och utbildningsprogram.
- Inkomststöd i upp till tre år för de arbetstagare som drabbas – beroende på hur lång tid de har arbetat inom energisektorn – så att de kan utnyttja utbildningsmöjligheter.
- Flyttbidrag, upp till 25 000 euro per arbetstagare, för de som måste flytta för att hitta nytt arbete.

Det bästa sättet att nå resultat är att inrätta sådana program genom samråd med facket. Det är en garanti för att utbildningen är lämplig för varje arbetstagares kompetens och arbetsmarknadens krav.

Ett allomfattande övergångsprogram skulle inte bara hjälpa de drabbade arbetstagarna, utan också:

- Ge industrin möjligheter att bli mer effektiv.
- Ge näringslivet incitament att använda ny teknik.
- Direkt investera allmänna medel i energihushållning, offentlig överföring och alternativa energikällor och därigenom skapa nya hållbara arbetstillfällen.
- Minska kostnaderna för låginkomsttagare.

Kommissionen uppmanas undersöka kostnaderna för ett sådant program och diskutera dess innehåll med EPSU.

DETALJERADE KOMMENTARER

Följande punkter kritiserar av EPSU:

1. Under diskussionen om utsläppshandel i Europeiska unionen måste man ta hänsyn till nationella skillnader i medlemsstaternas struktur för kraftproduktion.

Andelen lignit (brunkol) och antracit som används för elproduktion i EU:s medlemsstater varierar till exempel enormt, från 0 till 52 %.

Å ena sidan resulterar elproduktion med brunkol i de högsta koldioxidutsläppen i förhållande till andra fossila bränslen. Å andra sidan ger den brunkol som finns tillgänglig i EU, och även antracit på en fragmenterad krisdrabbad världsmarknad, viktiga bidrag till försörjningstryggheten som är nödvändiga på medellång sikt. Många arbetstillfällen inom kolutvinning och i kolkraftverk är beroende av att anläggningarna fortsätter att fungera. Man fruktar att utsläppshandel, inte mellan stater utan mellan företag, kommer att leda till att kolkraftverk ersätts så snabbt som möjligt av gasturbiner eller elimport. Detta skulle förvärra situationen för en bransch som redan har drabbats av en större omstrukturering med 300 000 förlorade arbetstillfällen under de senaste 10 åren.

Man bör här uppmärksamma att politiken om fortsatt användning av kärnkraft skiljer sig mycket åt på nationell nivå. Ersättningen av kärnkraftsenergi i vissa medlemsstater under de kommande årtiondena får inte bli ännu svårare på grund av ytterligare avgifter i samband med införandet av utsläppshandeln. Med tanke på den kommande utvecklingen av transeuropeiska överföringsnät får det inte bli mer ekonomiskt fördelaktigt att uppnå nödvändig ersättningskapacitet genom att öka elimporten i stället för att bygga nya kraftverk.

Ett system för utsläppshandel får därför inte medföra ekonomiska incitament till att stänga kraftverk, utan ska istället bidra till att främja nya investeringar. Det får inte förekomma "stängningspremier" för de som driver anläggningarna.

EPSU anser att det är nödvändigt att man nu, i samband med införandet av EU-omfattande utsläppshandel från 2005, diskuterar förfarandet för att genomföra den planerade utsläppshandeln mellan stater från 2008 enligt Kyotoprotokollet.

Den Europeiska kommissionen måste också reflektera över de sociala konsekvenserna och föreslå åtgärder för att ta itu med dessa i samråd med berörda parter på arbetsmarknaden.

2. I EU-kommissionens förslag kommer utsläppshandeln från 2005 att vara begränsad till storskalig verksamhet (som står för 45 % av de totala utsläppen i EU). Den omfattar kraft- och värmeproducenter som står för 30 % var av de totala utsläppen, järn- och stålindustrin med 5 %, raffinaderier med 4 % och den kemiska industrin och industrierna för glas, keramiska produkter och byggmaterial med 3 % var.

Dessutom, till skillnad från Kyotoplanerna kommer inte de stora källorna till växthusgaser, som trafik och hushåll, att omfattas av utsläppshandeln. Dessa sektors utsläpp har ökat avsevärt. EPSU tror att detta innebär att fördelen med utsläppshandel, i

förhållande till andra instrument för att minska växthusgaserna, går förlorad, nämligen att kunna uppnå målet till lägsta möjliga sociala kostnad.

EPSU eftersträvar att hushåll och trafik ska omfattas av utsläppshandeln eftersom så kommer att vara fallet i utsläppshandeln mellan stater.

3. Till skillnad från Kyotoprotokollet som omfattar 6 växthusgaser (förutom CO₂, framför allt N₂O and metan), täcks endast koldioxid (CO₂) av EU-kommissionens förslag. Detta medför en oproportionerlig börda för de delar av industrin som omfattas av utsläppshandeln och äventyrar målet att minska utsläpp av växthusgaser till lägsta möjliga sociala kostnad.

Hela processkedjan från energiproduktionen till växthusgasutsläpp från skorstenar bör också beaktas, för att man till exempel ska ta hänsyn till metanutsläpp under långa naturgastransporter.

4. Statliga och mellanstatliga avtal om målen att minska växthusgaser ("gemensamt genomförande" eller "mekanism för en ren utveckling") och även frivilliga instrument för åtaganden som har prövats i vissa medlemsstater för att minska växthusgaser står utanför direktivförslaget, till skillnad från Kyotoprotokollet. Även av denna anledning fruktar man att EU-kommissionens förslag inte kommer att leda till minskade växthusgasutsläpp till lägsta möjliga sociala kostnad.
5. De förväntade priserna för tillstånden är också oroväckande (enligt uppskattningar upp till 30 EUR per ton CO₂). Följden av dessa extra kostnader för elproduktionen skulle innebära en klar ökning av elpriserna i de flesta av EU:s medlemsstater. Experter har beräknat denna ökning till en cent per kilowattimme.

Det ständiga priskriget på den europeiska energimarknaden skulle tvinga dessa företag att dra ned på elproduktionen vid kolkraftverk och bygga gasturbiner istället. Användningen av kol skulle ersättas av importerad naturgas. Detta är inte förenligt med målet som formulerades av EU-kommissionen 2001 i grönboken om trygg energiförsörjning om att minska EU:s beroende av importerad primärenergi på medellång sikt.

Vi är oroade över att den ledning som har diskuterats mellan EU:s elnät och ansökarländerna, Ryssland och före detta republiker i Sovjetunionen, kommer att förstöra ett väl avvägt införande av utsläppshandel, eftersom el från Ryssland blir billigare (1,3 eurocent per megawattimme jämfört med 20 eurocent per megawattimme i snitt inom EU). Även detta måste beaktas och lämpliga garantier för sociala normer och miljönormer införs. **EPSU har argumenterat för en dialog som omfattar alla berörda parter i samband med dialogen om energi mellan EU och Ryssland.**

6. Tilldelningsförfarandet enligt så kallade grand fathering-principer innebär att utsläppsrätter fördelas enligt de minskningar som har uppnåtts i förhållande till de ursprungliga överenskomna eller förutbestämda minskningsmålen. Tilldelning av utsläppsrätter enligt denna princip kringgår problemen förknippade med den alternativa tilldelningsmetoden med ett auktionsförfarande, som i praktiken skulle innebära att företagen plundras. Detta alternativa förfarande med gratis tilldelning av tillstånd för utsläppsrätter stöds av EPSU.

Ett stort antal frågor förblir obesvarade i förslaget från EU-kommissionen. De tidiga åtgärder som vidtogs på nationell nivå bör beaktas på lämpligt sätt som en del av respektive lands minskningsåtaganden i EU:s bördefördelningen och när det gäller vilket basår som ska användas.

I Kyotoprotokollet är basåret 1990. EPSU stödjer basåret 1990 för tilldelning av tillstånd enligt "grand fathering"-principen, eftersom man på så vis kan ta hänsyn till tidigare åtgärder på nationell nivå.

7. EU-kommissionens planer kan leda till att företag och grupper tvingas att göra sig av med produktionsverksamhet eftersom utsläppsrätter och minskningsåtaganden på så sätt kan köpas och säljas inom gruppen. Denna risk uppstår framför allt vid en begränsning av utsläppshandeln till producenter och deras anläggningar och skulle inte bli lika stor vid utsläppshandel mellan stater enligt Kyotoprotokollet.
8. I händelse av en begränsning av utsläppshandelns deltagare till EU:s medlemsstater ser vi en risk med ökad utlokalisering till länder utanför EU, speciellt i länderna nära gränsen till Östeuropa.

EPSU vill därför göra det möjligt att inbegripa de central- och östeuropeiska staterna och Ryssland i den europeiska utsläppshandeln.

Sammanfattningsvis: EU-kommissionens förslag skulle motverka kommissionens insatser för att skapa en så rättvis situation som möjligt på den europeiska inre marknaden för el och gas.

Med tanke på sysselsättningsläget inom dessa sektorer, den fruktade prishöjningen för konsumenterna och oron över att detta förslag från EU-kommissionen kommer att bidra mindre till målet att minska växthusgaserna (som även vi eftersträvar) än vad utsläppsrättshandelsinstrumentet utlovar, avvisar EPSU bestämt EU-kommissionens förslag.

EPSU stödjer istället utsläppshandel i form av handel mellan stater enligt minskningsmålen i Kyotoprotokollet utifrån basåret 1990.

Om EU-kommissionen gör ett försök att införa utsläppshandel i EU som en del av den globala utsläppshandeln mellan stater för att föregripa sådan handel och därmed undvika skadlig konkurrens mellan enskilda sektorer eller medlemsstater, kommer EPSU att följa diskussionerna kring detta tillvägagångssätt på ett konstruktivt sätt.